

Vývoj aplikácií pre Lotus Domino/Notes / 3. časť: Pohľady v DMS

Druhá požiadavka

V predchádzajúcej časti sme si vytvorili prvú verziu aplikácie DMS, ktorá už umožňuje evidovať súbory (vzorovú verziu nájdete na stránkach www.evelopment.sk v sekcii *Aktuálne*). Naši „virtuálni používatelia“ si v databáze zaevidovali niekoľko dokumentov a následne predložili druhú požiadavku, zloženú z týchto úloh:

- Chceme prehľad dokumentov podľa dátumu evidencie i ich názvu tak, aby sme nemuseli otvárať každý dokument
- Chceme graficky krajšiu úpravu prehľadov
- Chceme automaticky vytvárať štatistiku Počet dokumentov v kategóriách

Analýza požiadavky

Z pohľadu programátora znamená pre nás požiadavka postupnosť týchto krokov:

1. Úpravou pohľadu *Untitled* vytvoríme pohľad *Podľa dátumu*
2. Vytvoríme nový kategorizovaný pohľad *Podľa kategórie*

Vzťah pojmov formulár, dokument, pole, pohľad

Formulár je maska obsahujúca texty a **polia**, ktorá slúži na vytváranie **dokumentov** v databáze. Rozlične usporiadané prehľady dokumentov sa nazývajú **pohľady**. Zjednodušene možno proces opísať takto:

- Používateľ si vyvolá masku na vyplnenie – formulár
- Vyplní jednotlivé okienka – polia
- Vo chvíli uloženia vznikne v databáze záznam – dokument
- Do pohľadu pribudne ďalší riadok – dokument
- Po kliknutí na riadok – dokument sa použije maska – formulár, pomocou ktorej bol dokument vytvorený, a zobrazí sa v režime na čítanie

Zapamätajte si: Pri uložení sa do dokumentu automaticky uloží pole Form, ktoré obsahuje názov príslušného formulára.

Pohľady sa v princípe navzájom líšia:

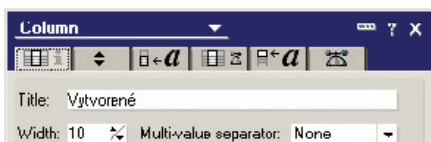
- Zobrazovanými položkami v stĺpcoch (columns)
- Spôsobom usporiadania informácií (sorting)
- Výberom zobrazených dokumentov (selection)

Prax: Vytvorte v databáze DMS 4 – 5 dokumentov s rozličnými názvami a kategóriami.

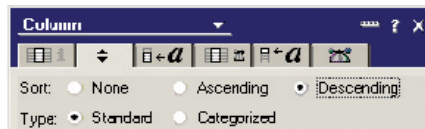
1. krok: Vytvorenie pohľadu Podľa dátumu

Pohľad vytvoríme úpravou preddefinovaného pohľadu *Untitled* postupom:

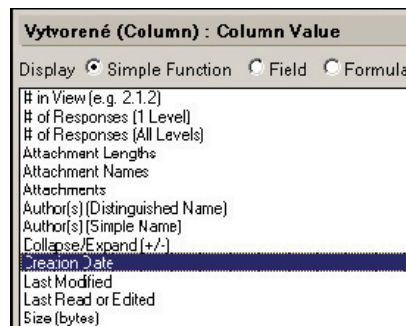
- Otvoríme *DMS* v DD
- V menu Views otvoríme pohľad *Untitled*
- V pohľade je jediný stĺpec, ktorý upravíme nasledujúcim postupom:
  - Zvolíme vlastnosti pre stĺpec
  - Ako Title uvedieme Vytvorené (záhlavie stĺpca)
  - Na druhej záložke zvolíme Sort na Descending (zostupné usporiadanie)
- V spodnej časti zvolíme Creation Date (obsah stĺpca, v našom prípade dátum a čas vytvorenia dokumentu)
- Kliknutím na ikonu *refresh* zobrazíme stav, ako bude viditeľný v pohľade

Obr. č. 1

Obr. č. 2

Obr. č. 3

- Dvojklikom na hornú lištu pohľadu vytvoríme ďalšie stĺpce:

Title	Sort	Click on columns header to sort	Obsah (vzorec)
Vytvorené	Descending	-	Creation Date (Simple Function)
Autor	-	-	Authors - Simple Name (Simple Function)
Názov	-	Ascending	Subject (Field)
Kategória	-	Ascending	Categories (Field)

- Zvolíme vlastnosti pohľadu a zadáme:
  - Názov pohľadu Podľa dátumu
  - Alias pohľadu viewByDate
- Uložíme a zatvoríme pohľad

Zapamätajte si: Je vhodné priradiť každému pohľadu alias názov, ktorý by mal zostať nezmenený aj v prípade dodatočnej zmeny názvu pohľadu.

Prax: Vytvorte pohľad podľa uvedeného postupu. Všimnite si zobrazenie šípky v záhlaví stĺpcov Názov a Kategória, ktorá umožňuje používateľovi zmeniť usporiadanie dokumentu. Následne skúste sformátovať pohľad (cez vlastnosti stĺpcov a pohľadu) do nasledujúcej podoby:

Vytvorené	Autor	Názov ^	Kategória ^
12.02.2006 19:40:31	Miroslav Uhlar	Zmluva 05	Odberateľské zmluvy
12.02.2006 19:39:49	Miroslav Uhlar	Zmluva 04	Odberateľské zmluvy
12.02.2006 19:39:26	Miroslav Uhlar	Zmluva 03	Partnerské zmluvy
12.02.2006 19:38:59	Miroslav Uhlar	Zmluva 02	Dodávateľské zmluvy
12.02.2006 19:36:48	Miroslav Uhlar	Zmluva 01	Dodávateľské zmluvy

Obr. č. 4

2. krok: Vytvorenie pohľadu Podľa kategórie

Tento pohľad bude veľmi podobný predchádzajúcemu, bude však obsahovať:

- Dokumenty zoskupené – kategorizované podľa hodnoty v poli Kategória
- Sumarizačný počet dokumentov v jednotlivých kategóriách

Keďže tento pohľad sa v mnohom bude podobáť predchádzajúcemu, vytvoríme ho ako kópiu:

- Otvoríme databázu *DMS* v DD a klikneme na Views
- Označíme pohľad Podľa dátumu a pomocou *Ctrl-C* a *Ctrl-V* vytvoríme jeho kópiu, ktorá dostane automaticky názov *Copy of Podľa dátumu*
- Otvoríme pohľad *Copy of Podľa dátumu*

- Technikou „drag and drop“ presunieme stĺpec Kategória na prvú pozíciu
- Upravíme vlastnosti stĺpca takto:
  - Vymažeme názov (*Title*) a šírku (*Width*) zvolíme na 2 znaky
  - Necháme zobrazíť trojuholník na zbalenie/rozbalenie kategórie (*Show twistie when row is expandable*)
  - Na druhej záložke zvolíme kategorizáciu (*Type: Categorized*)
- Úplne vpravo vytvoríme nový stĺpec takto:
  - Vzorec (dole) prepne na Formula a zadáme 1 (v každom riadku bude teda konštanta 1)
  - Vo vlastnostiach stĺpca zvolíme názov #
  - Na druhej záložke zvolíme vytváranie súčtu so skrytím detailov v riadku (*Total: Totals* a zapneme *Hide details*)
- Zvolíme vlastnosti pohľadu a zadáme:
  - Názov pohľadu Podľa kategórie
  - Alias pohľadu viewByCategories
- Uložíme a zatvoríme pohľad

Prax: Vytvorte pohľad podľa uvedeného postupu. Všimnite si, že v stĺpci # sa nezobrazuje hodnota. Potom skúste sformátovať pohľad (cez vlastnosti stĺpcov a pohľadu) do podoby ako na obr. 5.

Vytvorené	Autor	Názov ^	#
▼ Dodávateľské zmluvy			
12.02.2006 19:38:59	Miroslav Uhlár	Zmluva 02	2
12.02.2006 19:36:48	Miroslav Uhlár	Zmluva 01	
▼ Odberateľské zmluvy			
12.02.2006 19:40:31	Miroslav Uhlár	Zmluva 05	2
12.02.2006 19:39:49	Miroslav Uhlár	Zmluva 04	
▼ Partnerské zmluvy			
12.02.2006 19:38:28	Miroslav Uhlár	Zmluva 03	1
			5

Obr. č. 5

Výber dokumentov

DMS zatiaľ obsahuje len dokumenty, vytvorené cez formulár *formDocument*. Keďže však v databáze v budúcnosti pribudne ďalší formulár, chceme obmedziť množinu dokumentov zobrazovaných v našich pohľadoch na tie, ktoré sú vytvárané cez *formDocument*:

- V DD otvoríme pohľad *Podľa dátumu*
- V ľavej spodnej časti vyberieme *View Selection*
- V pravej spodnej časti prepne *Simple Search* na *Formula*
- Do okna zapíšeme vzorec, ktorý vyberie len dokument, kde má pole *Form* hodnotu *formDocument*: `SELECT Form="formDocument"`
- Podobným spôsobom upravíme aj pohľad *Podľa dátumu*

Prax: Upravte pohľady podľa návodu. Skúste následne upraviť výberový vzorec tak, aby sa v pohľade zobrazovali len dokumenty s kategóriou Zmluva. Po otestovaní vráťte výberovú formulu do pôvodného stavu.

Sumarizácia

Naša databáza má dva pohľady, ktoré zobrazujú „hlavičky“ dokumentov rozličným spôsobom. Prax overila, že tak ako platí tvrdenie, že obal predáva, platí aj: „Dobre navrhnuté pohľady znamenajú 80 % spokojnosti používateľa.“ Napriek tomu v rozvoji aplikácie DMS neprestaneme, veď naši používatelia už majú pripravenú ďalšiu požiadavku.

Tip: Túto verziu aplikácie si možno stiahnuť na www.edevelopment.sk v sekcii Aktuálne.

■ MIROSLAV UHLÁR, eDevelopment, s. r. o.
 Autor pracuje v spoločnosti eDevelopment (www.edevelopment.sk) ako softvérový architekt a dizajnér systémov na podporu knowledge management a collaboration procesov. Je členom Association of Knowledge, redaktorom e-zine Svet Notes a držiteľom certifikátu IBM Certified Advanced Application Developer. Prípadné otázky môžete poslať na adresu uhlár@edevelopment.sk.

S Caché v štúdiu XII.

Súčasná databázová technológia sa v mnohých ohľadoch podobajú ako vajce vajcu a principiálne sa líšia iba v niektorých oblastiach. Ako je na tom z tohto pohľadu databázová platforma Caché, o ktorej je náš seriál? Tentoraz sa pozrieme na základný stavebný kameň Caché, viacrozmerné polia.

Podobne ako ostatné technológie aj databázové platformy prešli desiatkami rokov vývoja. Postupne sa v druhej polovici minulého storočia objavil celý rad modelov ukladania a správy dát a pohľadov na dáta – od hierarchického modelu cez sieťový až po najznámejší a najrozšírenejší relačný.

Napriek všetkým výhodám jednotlivých modelov nastávali v praxi prípady, ktoré ani jeden z modelov, teda ani ten relačný, nedokázal ideálnym spôsobom opísať. Od deväťdesiatych rokov minulého storočia sa teda stále častejšie začali uplatňovať objektové prístupy a na svet prichádzali prvé objektovo orientované platformy.

Databázová platforma Caché nepatrí z „čistého“ pohľadu do žiadnej z uvedených kategórií, ide o postrelačnú platformu ponúkajúcu celý rad rôznych prístupov k dátam. Vývojári aplikácií tak môžu využiť relačný, objektový aj viacrozmerný prístup. Napríklad ďalšou projek-

ciou dát uložených v databáze môže byť formát využívajúci technológiu XML.

V podstate sú viacrozmerné polia v Caché stromovo orientované štruktúry vychádzajúce z podstaty hierarchického modelu. Rôzne spôsoby prístupu k dátam sú zaistené pomocou tzv. jednotnej dátovej architektúry, nejde teda o prostú objektovú alebo relačnú nadstavbu nad iným spôsobom uloženia dát. Výhodou je dosiahnutie maximálneho možného výkonu a ponuka širokej škály databázových vlastností bez ohľadu na to, aký prístup k dátam vývojár zvolí.

Napríklad v prípade relačného pohľadu na dáta by základ fakturačného systému mohol vyzeráť takto (veľmi zjednodušene):

```
R1 (č_fak, dodavatel, datum)
R2 (č_fak, polozka, nazov, mnozstvo, sucet)
```

V prípade viacrozmerných polí je však uvedený základ reprezentovaný takto (ide o trojrozmerné riedke pole):

```
FAKTURA(č_fak, "Dodavatel")=dodavatel
FAKTURA(č_fak, "Datum")=datum
FAKTURA(č_fak, "Polozky", polozka)=nazov, mnozstvo, sucet
```

Vďaka rôznym pohľadom na viacrozmerné dáta môže navyše Caché bez akýchkoľvek problémov ponúknuť podporu rôznym programovacím a dopytovacím jazykom, SQL nevyvímajúc. Caché tak predstavuje ideálnu platformu, nezávisujúcu vývojárov módnymi trendmi a umožňujúcu venovať maximum úsilia tomu, čo robí aplikáciu aplikáciou – aplikačnej logike.